

ZÁŘÍ		BŘEZEN	
Opakujeme	4	Shoda přísudku s podmětem	70
Slovní druhy	6	Pravopis i/y	74
Vzory podstatných jmen	8	Příslovce	76
Vzory rodu mužského	10	Předložky, spojky, částice	78
Sloh — Pravidla slušného chování	14	Citoslovce	80
ŘÍJEN		Sloh — Lidové zvyky a tradice	82
Vzory rodu ženského	16	DUBEN	
Vzory rodu středního	20	Stavba slova, slova příbuzná	84
Přídavná jména	22	Skupiny hlásek vyslovované	
Rod přídavných jmen	24	jako [bje, pje, mně, vje]	86
Sloh — Pranostiky a přísloví	26	Pravopis na švu slova — zdvojené hlásky	88
LISTOPAD		Pravopis na švu slova — dělení slov	90
Druhy přídavných jmen	28	Pravopis na švu slova — Psaní	
Vzory přídavných jmen	30	skupiny mě/mně	92
Pravopis í/ý v koncovkách příd. jmen	34	Sloh — Jaro v zahradě	94
Sloh — Nákupy	38	KVĚTEN	114
PROSINEC		Pravopis na švu slova – předpony s-, z-, vz-	96
Tvary přídavných jmen	40	Pravopis předložek, s/se, z/ze	98
Druhy zájmen	42	Význam slov, slova jednoznačná	
Skloňování zájmen	46	a mnohoznačná	100
Sloh — Vánoce, vánoční zvyky, advent	48	Šynonyma, homonyma, antonyma	102
LEDEN		Sloh — Pošta	104
Číslovky	50	ČERVEN	
Šlovesa	52	Opakování — podstatná jména	106
Šlovesné tvary	54	Opakování — přídavná jména, zájmena,	
Slovesa — způsob oznamovací	56	číslovky	108
Sloh — Vypravování	58	Opakování — slovesa	110
ÚNOR	74	Opakování — neohebné slovní druhy	112
Slovesa — způsob rozkazovací	62	Opakování —pravopis	114
Slovesa — způsob podmiňovací	64	Sloh — Prázdniny, cestování,	
Sloveso být	66	dopravní prostředky	116
Sloh — Staráme se o své tělo	68		

Cestovatel

Honza už jako malý kluk chtěl být profesionálním cestovatelem. Mezi jeho nejoblíbenější knihy patřily pouze atlasy a cestopisy známých spisovatelů. Jakmile dosáhl osmnácti let, byl mezi prvními žadateli o pobyt na mexické farmě. Po měsíci stráveném na jazykovém kurzu, byl učitelem vybrán právě on, kdo se mohl vypravit za svým cílem. Bylo mu jedno, jestli bude sklízet kávu nebo čaj, zdali vyfasuje rýč nebo mačetu, toužil poznat nový kraj. Teprve když zažil tvrdou realitu dělníka plantáže, úsměv na tváři mu zvolna mizel. Pobyt v pralese, jenž je domovem téměř devadesáti druhů pavouků, sto druhů mravenců a dalších Evropanovi neznámých živočichů, se rozhodl, že sbalil spacák a vydal se k domovu. Dnes je z něj výborný vychovatel, správce našeho domu a předseda klubu turistů.

Otázky a úkoly.

Máš představu, co bys v životě chtěl/a dělat ty?

Vymysli věty se slovy: realita, pobyt, jazykový kurz, druh pavouka, vypravit, Evropan, spacák.

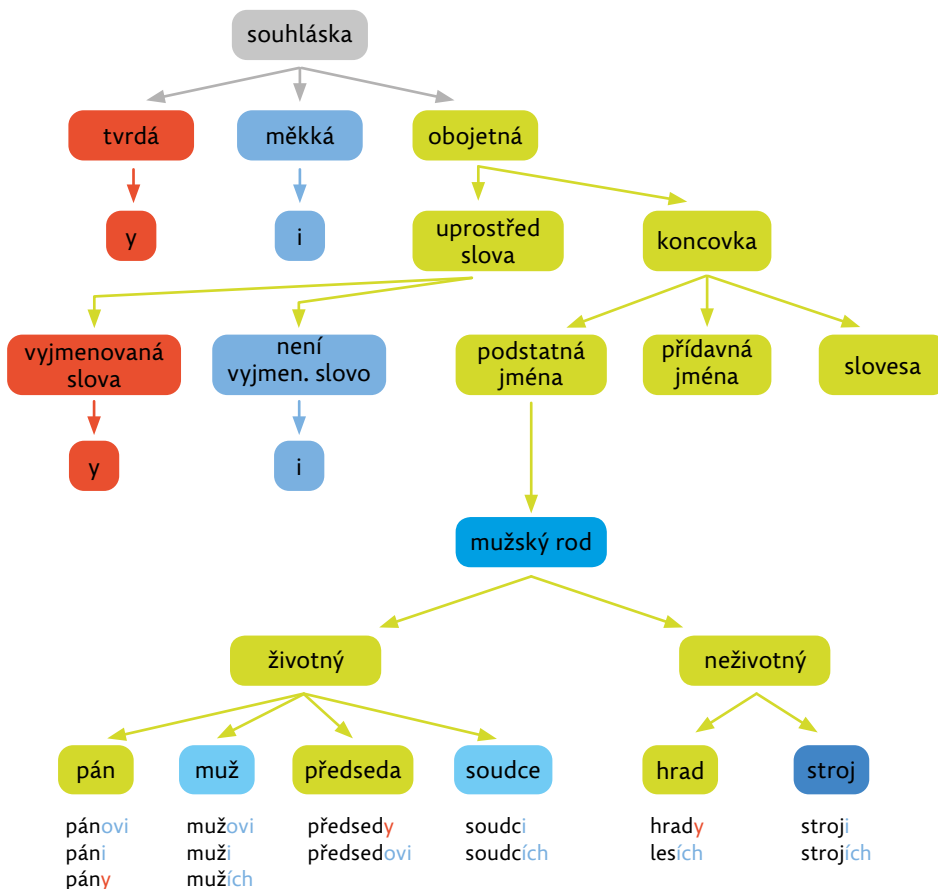
Co všechno můžeš „vyfasovat“?

Vyjmenuj alespoň pět Evropanů.

Řekni spisovně slovo „spacák“. Uveď jiné příklady, kdy dvouslovný název zkracujeme.

Najdi v textu podstatná jména rodu mužského a urči jejich vzor a pád.

S pomocí pravopisných křížovatek popiš, jak budeš postupovat při doplňování i/y uprostřed slova a v koncovkách podstatných jmen.

Zimní spáček

Ježek dokáže během zimního spánku snížit svoji tepovou frekvenci z dvou set tepů za minutu na pouhých pět, dýchání ze čtyřiceti nádechů na dva. Pokud ho v lednu vzbudí obleva, probere se a vydá se za potravou. Ne vždy se mu podaří najít něco k snědku. Slimáci, žížaly nebo stonožky, které má tak rád, jsou nedostatkovým zbožím. Hladový ježek ztratí hodně sil, než to vzdá a vypraví se zpátky do pelechu. Ve městě nebo na oplocených plochách se často stává, že cestu zpět už nenajde a zmateně bloudí. Co pak? Rozhodně ježka nekrmit. Nejlépe ho uložit do krabice od bot, odnést domů a zavolat nejbližší záchranou stanicí pro zvířata.

Když shrneme naše všechny dosavadní poznatky o přídavných jménech, vznikne nám poměrně jednoduché **pravidlo pro pravopis -í/-ý** v jejich koncovkách.

Nejprve zjistíme koncovky všech tří rodů, abychom určili druh přídavného jména.

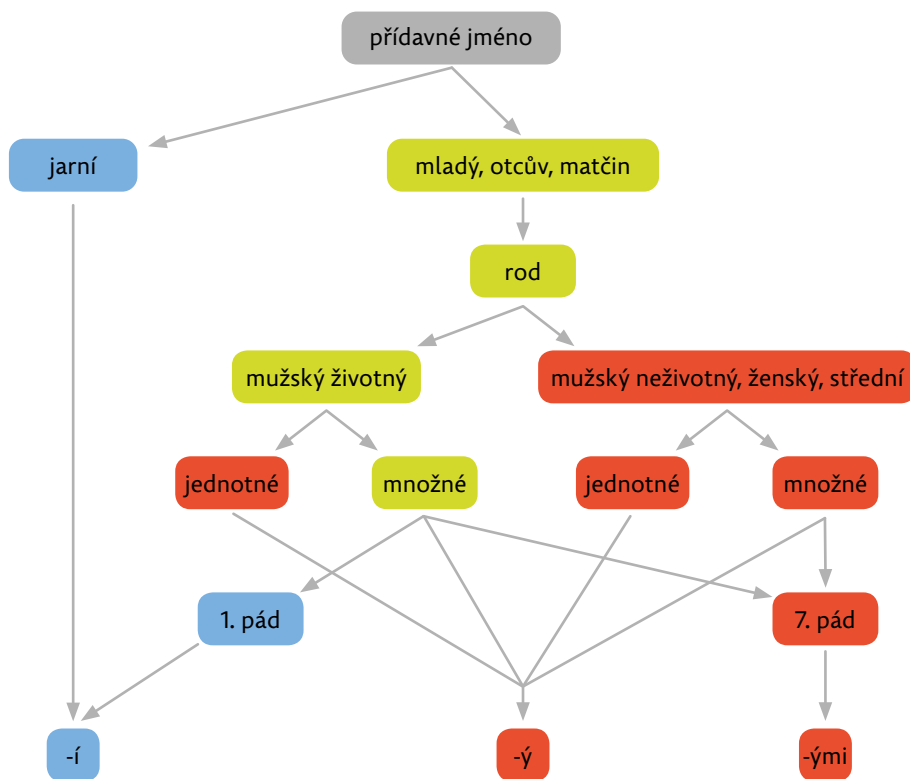
INFORMACE

V koncovkách přídavných jmen **měkkých** píšeme vždy **-í**.

V koncovkách přídavných jmen **tvrdých a přivlastňovacích** píšeme **-y** s výjimkou 1. a 5. pádu množného čísla rodu mužského životného, kde píšeme **-í**.

V 7. pádě množného čísla všech rodů píšeme koncovku **-ými**.

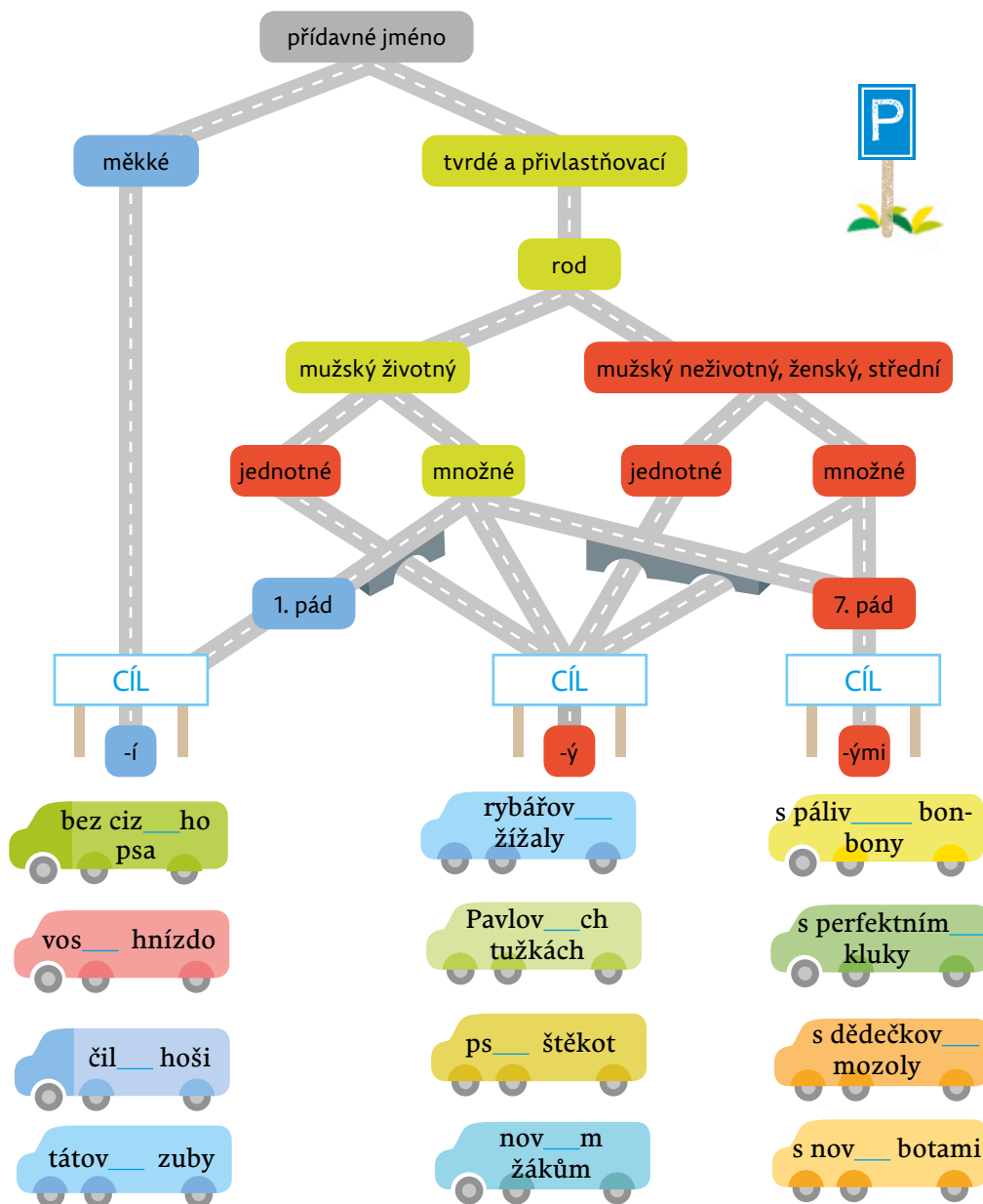
Algoritmus pro určení druhu přídavného jména a z něj vyplývajícího pravopisu.

CVIČENÍ

1. Přemýšlej.

Dojela všechna autíčka do správného cíle?

2. Doplň -i/-y.

S pomocí algoritmu nebo křížovatek doplňuj i/y.

Sehnali jste všechny Tobíkov_ Taháky? Na její návštěvu jsme zrovna moc zvědav_ nebyli.
 Akce se tvářila jako vrcholov_ evropský podnik. Plný jógov_ dech mě opravdu občerstvil.
 Už jste dopili ten mrkvov_ džus? Pořádali jsme turnaj žákovských fotbalov_ ch mužstev.
 Radek se mezi mal_ m_ osly téměř ztratil. Nevíš, co s voln_ m časem? K obědu nám
 doneste libov_ vepřov_ bůček s knedlíkem a syrov_ m kysel_ m zelím. Neházejte po nás
 jedlov_ m_ šiškami.

Slova příbuzná

Některým žákům činí obtíže uvědomit si, jaký je rozdíl mezi tvary stejného slova a slovy příbuznými. Tento problém nastává třeba při odůvodňování správného i/y po obojetných souhláskách. Například ve spojení „u kobyly“ mnohdy zdůvodňují tvrdé y s tím, že se jedná o příbuzné slovo k vyjmenované- mu slovu „kobyly“. Ale ono se přitom jedná pouze o dva různé tvary téhož slova. U slov příbuzných (kobyly, kobylí) však jde o dvě různá slova.

Se slovy příbuznými je to stejné jako s příbuznými v každé jiné rodině. Všichni příbuzní jsou si něčím podobní (třeba tvarem očí, tvarem nosu nebo třeba hlavy). Všichni mají nějaký společný znak, který je spojuje. Ve vlčí rodině mají například všichni členové špičaté uši a velkou tlamu, u Syslových zase mají oba rodiče a všechny jejich děti velké tváře. Nejedná se ale o naprosto stejné osoby, každý je trochu jiný.

Podobně to funguje i u slov. Příbuzná slova mají jako společný znak kořen, ten je spojuje do jedné rodiny a dělá je příbuznými. Každé slovo ale znamená něco jiného, představíme si pod ním jinou věc, osobu nebo třeba činnost.

(podle J. Křivánkové)

Otázky a úkoly.

Čím se od sebe liší tvary slov?

Uveďte příbuzná slova ke slovu *kobyly*.

K čemu potřebujeme umět vyjmenovaná slova?

Znáš je všechna? Vyjmenuj je.

Najdi ve slovech kořeny: uvědomit, rodině, spojuje, nejedná, představíme.

PŘÍPOMÍNKA

Slova příbuzná mají společnou část, kterou nazýváme **kořen** (les, lesník, prales) a významově spolu souvisí.

Před kořenem může být **předpona**, za kořenem **přípona**.

			l	e	s			
			l	e	s	n	í	k
p	r	a	l	e	s			

předpona kořen přípona

Tvary slova se od sebe liší koncovkou. (lesník, bez -a, -ovi, -e, -em)

Tvoření tvarů pomocí koncovek nazýváme **skloňování**.

Koncovka je koncová část slova, která se mění při skloňování.

1.			l	e	s	n	í	k			
2. bez			l	e	s	n	í	k	a		
3. ke			l	e	s	n	í	k	o	v	i
4. vidím			l	e	s	n	í	k	a		
5.			l	e	s	n	í	k	u		
6. o			l	e	s	n	í	k	o	v	i
7. se			l	e	s	n	í	k	e	m	

kořen přípona koncovka

CVIČENÍ

1. Utvoř.

Obměňuj význam slov různými předponami.

spát, uklidit, píchnout, vidět, slyšet, cítit, radovat se, plout

2. Dopln.

Rozhodni, kdy jde o některou z předpon a kdy ne.

V hledišti se ozval po __lesk. Nepo __ceňujte riziko infekce. Na louce kvetl po __běl. Po zásluze jsem byl po __restán. Ať tě ta koza nepo __rká! Srolovaly se mi po __kolenky. Závodní kůň ztratil obě po __kovy. Na ulici prasklo vodovodní po __rubí. Rozpárala se mi po __šívka. Tlusté maso jsme o __krojili. Z o __voru na nás vykoukl ptáček. O __poledne půjdu s matkou na pře __nášku.

3. Dopln.

Doplň k těmto kořenům předpony a přípony.

			j	e	t			
			j	e	t			
			j	e	t			

			b	ě	h			
			b	ě	h			
			b	ě	h			

4. Dopln.

Najdi kořeny a doplň chybějící písmena.

vyb__hli jsme, zaschlá b__loba, suché v__tve, zakázaný v__zd, zp__vaví ptáci, v__decký ob__ev, hluboké záv__je, ob__vily se potíže

5. Napiš.

Ke slovům příbuzným uveď vyjmenované slovo.

abychom, zbytečná, bylinkářka, kobylka, neslyšný, blýskavý, uplynulý, lýtkový, umyvadlo, myslivec, zmýlená, myšina, mýtina, smyk, pyšný, nepyskuj, opylený, třpytka, nevyzpytatelná, synovec, sýrová, sýslík, syčák, výška, obvykle, přežvýkavci, vytí, nepovykuj, jazyková

6. Zjisti.

Zjisti kořen těchto slov. Uveď co nejvíce slov příbuzných.

výskala, bývalý, syreček, mýval, plynulý, omyl, třpytka, výmysl

7. Zjisti.

Které slovo v řadě není s ostatními příbuzné?

bývat býval, bývala, bývali, bytí, byl, živobytí, bití, bývalý

pyl, pylu, pylem, pylů, opylovat, pilník, opylený

pečuje, pečuji, peče, pečuješ, pečují, péče

ranka, ranky, ráně, ranec, rankou, rána